

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK L.

Ч. 79. Джерзі-Ситі, Н. Дж., четвер, 9-го квітня 1942.

No. 79. Jersey City, N. J., Thursday, April 9, 1942.

VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

В Батаані Завзяті Бої не Перестают; Е Великі Втрати По Обидвох Сторонах - У Лондоні не Мають Великої Надії на Порозуміння з Індією - Совети Оголошують, Що за Девять Днів Знищили аж 494 Німецьких Літаків

ЯПОНЦІ КИДАЮТЬ НОВІ ВІДДІЛИ У БІЙ ЗА БАТААН

ВАШИНГТОН. — Вже третій з ряду днів японці кидають все нові й нові сили проти американсько-фліппінських військ, що обороняють Батаанський Півострів. Ген. Джонатан М. Вейнрайт доносить, що в японському нападі бере участь щонайменше 200,000 людей, яких підтримують повзи, літаки та артилерія. Комунікат департаменту війни подає, що втрати по обох сторонах є дуже високі. Як відомо, японці мають чисельну перевагу, бо Батаану обороняє загалом 30,000 американських і фліппінських вояків, моряків, пластунів і міліціантів. Коли з одного боку японці під проводом ген. Ямашіти стараються фронтним нападом зломати американські лінії, то з другої сторони вони стараються знищити літаками та гарматами американські доставки в запілля. Мабуть тому й не бомбардували японці Кореґідору та інших фортець, зосереджуючи всі літаки до нападів на фронтальні лінії.

ГЕЛІФЕКС КАЖЕ, ЩО АНГЛІЯ БОРОНИТИМЕ ІНДІЮ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ

НЬЮ ЙОРК. — Лорд Геліфкс, британський амбасадор, говоривши в Таун-Гол, заявив, що навіть колиб гіндуські лідери відкинули британський план в справі пологдження індійського питання, то Велика Британія виконає свій обов'язок та буде обороняти Індію перед японським наїздом. Він твердив, що британський уряд робить все, що є в його розпорядженні, щоб пологдити це питання, та коли Все-Індійський Конгрес не зрозуміє великої небезпеки та далі не схоче прийти до компромісу, тоді Велика Британія та її союзники виконають свій обов'язок. Стверджуючи, що минулих років Велика Британія зробила чимало помилок в Індії, Геліфкс говорив, що всеж таки старанням британського уряду було, щоб дати всім народам якнайширшу волю. Він висказав надію, що Індія скоро зможе тішитися таким політичним положенням, що його мають в Британській Спільноті Народів Канада, Австралія, Нова Зеландія, Полуднева Африка та Ірландія.

АФІ І КПО ОБІЦЯЮТЬ ЯКНАЙБІЛЬШЕ ПРОДУКЦІЮ ПІТСБҮРГ (Па.). — Вільям Грін, голова Американської Федерації Праці та Філіпп Морей, голова Конгресу Промислових Організацій, зложили вчорашні приречення, що їх організації будуть старатися, щоб якнайбільше видати продукції для воєнних змагань Америки. Є це перший раз від 1935. р., коли то повстав розлам в робітничих рядах, що ці дві організації годяться співпрацювати, не зважаючи на це, що між ними далі існують поважні розходження в багатьох інших питаннях.

НАКС ПРО УСПІХИ В БОРІТБІ ПРОТИ СУБМАРИН ВАШИНГТОН. — Секретар маринарки полк. Накс заявив, що в останньому часі ворожі субмарини на Атлантику значно зменшили свої атаки на американські та союзницькі кораблі. Це сталося завдяки посиленій проти-акції, яку ведуть американська фльота та літаки. Однак полк. Накс перестеріг публіку, щоб вона не плекала фальшивих надій, ані теж не подала в надмірний оптимізм, бо німці ще далі ведуть підморську боротьбу на Атлантику.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУЄ ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИМ УРЯДОМ ВАШИНГТОН. — Французький уряд вніс формальний протест перед департаментом стейту в справі визнання Злученими Державами Французької Рівнинкової Африки, яка є під зарядом ген. де Голя. В останніх днях американський уряд дав своє визнання згаданій французькій посылості тим, що назначив свого консула до столиці цієї колонії, Бразавіль. Рівночасно з Вашингтону повідомляють, що Америка буде далі висилати до французької Північної Африки одяжу, харчі та інші товари, яких потребують згадані колонії.

ЛІМЕН КАЖЕ, ЩО БУДУТЬ ПРИНИМАТИ ЧУЖИНЦІВ ДО РОБІТ

ОЛБАНІ (Н. Й.). — Губернатор Лімен заявив, що федеральний уряд розглядає тепер план в справі припинення на роботи до воєнних індустрій лояльних чужинців, що тепер перебувають в Америці. Губернатор твердив, що цю справу займаються різні федеральні департаменти, та що це є цілком логічним, щоб всіх лояльних чужинців запряти до воєнної роботи. Американський уряд, казав він, наслідую в тому напрямку Велику Британію, яка зуміла винайти спосіб та zatrudнити велике число чужинців.

АМЕРИКАНСКА ПОМІЧ ЗМІЦНЮЄ СТАНОВИЩЕ АЛІАНТІВ НА ПАЦИФІКУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт здав докладний звіт Тихо-Океанській Воєнній Раді про це, скільки Америка вислала допомоги аліантам від 7 грудня 1941. р. Хоч деталі звіту не подано, проте члени цієї ради висловили повне вдоволення. Лорд Геліфкс, член Тихо-Океанської Воєнної Ради, заявив, що президент Рузвельт згадував про допомогу, яку шле Америка на Південно-західний Пацифік. Як відомо, в Тихо-Океанській Воєнній Раді є заступники: Злучені Держави, Злучене Королівство, Китай, Канада, Австралія, Нова Зеландія та Голландія. Згадана Рада відбула вже дві важні конференції протягом двох тижнів.

ЗАТОПЛЕНО ДВА ЯПОНСЬКІ КОРАБЛІ

ВАШИНГТОН. — Комунікат маринарки подає, що американська субмарина знищила два японські перевозні кораблі на Далекому Сході. Затоплення наступило в Китайському Морі, себто на тому шляху, яким Японія доставляє посланки для своїх армій в Південно-західному Пацифіку. Від вибуху війни аж до останнього оголошення американської субмарини знищили 50 японських кораблів. На загал донесено, що за той сам період часу 199 японських кораблів різних типів та величини було затоплено або ушкоджено збройними силами Америки. Сама американська фльота знищила 137 кораблів, решта припадає на субмарини й літаки.

ЯПОНЦІ ЗАГРОЖУЮТЬ НАФТОВИМ ПОЛЯМ В БУРМІ

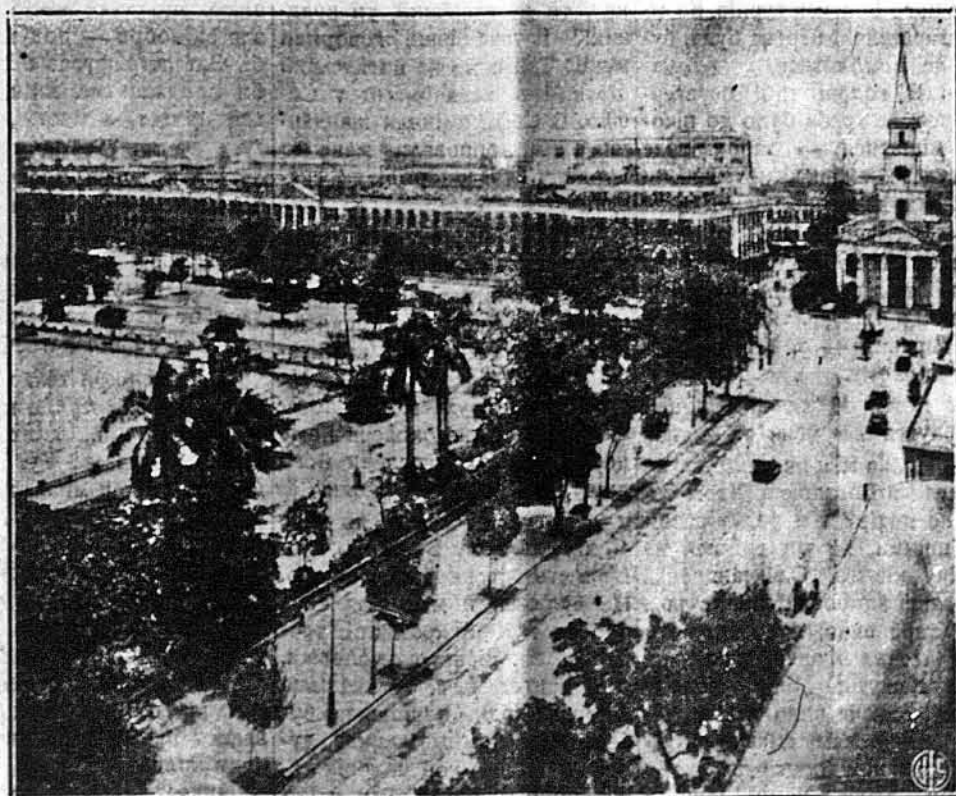
НЬЮ ДЕЛЬГІ. — Японські війська в Бурмі поступають далі вперед. Вони посунулися від здобутого недавно міста Пром на сорок миль в глибину Бурми та поважно загрожують нафтовим бурмьським полям в долині ріки Іраваді. Вже деякі копальні й рафінерії попали в їх руки. Але перед відступом британці їх цілковито знищили.

ЛЕНІНГРАД УВІЛЬНЕНИЙ ВІД БЛОКАДИ

КУЙБИШІВ. — Советські звідомлення подають, що до Ленінграду прибув перший наладований ріжними продуктами поїзд з Москви. Тим переїздом доказано, що облога Ленінграду зломана і доставка продуктів до цієї бувшої царської столиці є вможливлена. Проте советські влади стверджують, що є ще певні труднощі в комунікації з Ленінградом, але ті труднощі вкороті будуть усунені. Водночас советські звідомлення подають, що на всіх фронтах далі відбуваються завзяті бої. Німці оживили свою повітряну силу. В одні дні, одначе, вони втратили чергових 79 літаків, що разом з іншими знищеними за останні дев'ять днів, вносить близько 500.

ЗНОВ НАЛЕТ НА МАЛЬТУ

ЛОНДОН. — Літаки Держав Осі знов виконали масовий налет на британську твердиню на Середземнім морі, Мальту. Це був один з найтяжчих налетів на цю твердиню, хоч дотепер тих налетів було вже біля дві тисячі. Тяжкі бомби потрясли землю до основ, але великих втрат не завдали, бо все життя на тій острові дотепер успішно заритись глибоко під землю.

І ЦЕ МІСТО МАЄ БУТИ ПРЕДМЕТОМ НАПАДУ? — Японці висадили в Акко, в Бурмі, 5,000 вояків, і це викликало страх в Об'єднаних Державах, що японці можуть атакувати Калькуту, положену тільки 320 миль від Акко. Калькута це один з головних портів в Індії, важний для довозу амуніції для британських колоній і для Азії. На світлині: Сквер Дальгавзі в Калькуті.

ГІНДУСИ ПОНОВНО ВІДКИНУЛИ ПРОПОЗИЦІЮ КРИПСА

ЛОНДОН. — Надії на позитивне пологдження індійського питання в Лондоні мають. Конгрес гіндуської націоналістичної партії відкинув поновні пропозиції британського уряду, які посувалися так далеко, що готові були підчинити департамент війни і збройні зусилля Індії під мішану команду — британців і індійців. Далі цього британці не могли піти, бо оборона краю зійшлася в небезпеці. Явагарьял Нерру, впливовий гіндуський лідер, заявив, що сам він піде на фронт і буде боротись з японцями до загибелі, коли британці віддадуть збройні сили Індії в руки гіндусів. Та так виглядає, що найбільшою перепорою в порозумінні є те, що британці настоюють на самовизначення для поодиноких індійських релігійних сект, які вороже відносяться до гіндусів.

ЯПОНЦІ МОРДУЮТЬ ПОЛОНЕНИХ АВСТРАЛІЙЦІВ

МЕЛБОРН. — Трох австралійських летунів втекло з японського полону і розказало про жахливу долю, яка зустріла їхніх 50 товаришів зброї. Японці в Новій Гвінеї взяли в полон 50 австралійських вояків. Повязавши їх шнурками по десяти, вони запровадили їх в корчі і покололи багнетами, або постріляли кулями. Старшини вони відлучили на бік і дали кожному револьвер з одною кулею та веліли йому застріляти себе. Двох полонених вдало відв'язати свої руки і в останній хвилині кинулися у густі корчі та втекли в нетри. Одного з них револьвером хотів застрілити японський старшина. Він перший раз поцілів його в плечі. Той впаав і лежав немов вбитий. Тоді японець ще два рази вистрілюв у нього і поранив руку та ногу. Але всі три рани не були смертельні і коли японці всіли на свій корабель і відплили, трох австралійців зійшлися і по довгих вандрівках дісталися назад до Австралії. Австралійський уряд відразу зарядив урядове слідство.

ГОРЛОЗІЗНА КОНКУРЕНЦІЯ МІЖ ІТАЛІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ

ЛОНДОН. — Британські влади з великим зацікавленням слідкують за торговельною конкуренцією між Італією і Німеччиною. Італія, яка велику кількість своїх харчів мусить висилати до Німеччини взаміну за вугіль і залізо, старається з другого боку купити собі дещо пшениці в Румунії, Мадарщині, та в інших балканських краях. Але німецькі купецькі агенти кожний раз підвищують ціни на ту пшеницю і відкидають італійцям її з рук. Подібне діється з іншими продуктами. З другого боку вони обнижають ціну на свої промислові продукти, де лише появляється італійські продавці, що мають на продаж подібні продукти. З тої конкуренції виходить, що між італійцями і німцями нема великої дружби і великої співпраці.

САБОТАЖІ В ЄВРОПІ

ЛОНДОН. — З приходом весни по різних краях Європи, включаючи Німеччину й Італію, появились масові саботажі, які нищать німецькі фабрики зброї і комунікаційні сітки. В Німеччині невідомі справники запалили і ґрунтовно знищили величезну фабрику Форбах. Також повстав вибух в Німецькій фабриці муніципії біля Берліну. Вибух вогонь в хемічній фабриці в Дісельдорфі, як теж в кількох інших фабриках, серед них в Лінци, в фабриці Герінга. Подібні саботажі відбуваються по інших європейських краях.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛЯТУ

ВІШІ. — Французький уряд запротестував проти заложення консуляту в французькій рівнинковій Африці, що тепер є під владою вільно французького уряду ген. Де Голя. Спочатку французький уряд поясняв це положення тим, мовляв, це лише консулят а не дипломатичне представництво. Через запровадження консуляту ніхто не признає ще даної політичної влади. Але другого дня, під впливом нагальних нападів французької преси, що виходить в окупованій частині Франції, французький уряд вислав до Америки протест. Цей протест погіршив французько-американські відносини.

ПРИЗІД АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА ДО СОВЕТІВ

КУЙБИШІВ. — Новоназначений американський амбасадор адмірал Стендлей прибув до Куйбишева, щоб обняти свій уряд. Він буде негайно прийнятий комісаром закордонних справ В. Молотовим. Правдоподібно, що прийняття відбудеться того самого дня, що прийняття нового японського амбасадора до Москви, Сайта.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошення хочє мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить псалати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

3 Піднятою Маскою

У голандських газетах появилися замітні статті про промислові й рільничі справи в далеких від Голандії краях, головним чином, "західній Росії", що певно означає не що інше, як Україну. Хоча статті писані голандською мовою, все таки з огляду на німецьку окупацію Голандії та гостру нацистську цензуру над голандськими газетами, ці статті треба признати інспірованими німецьким урядом, просто за наслідком нацистського проводу. Зрештою, якби це були які сумніви щодо цього, то зміст статей їх зовсім розбиває.

Звістуніом статтей був звіт голандських газет представників голандської преси з розмови з одним нацистським урядником, котрий то старався переконати голандських фермерів вибиратися на "експлуатацію російської території". Для цієї цілі мовляв і зорганізовано "Східно-німецьку Рільничу Спільку", і вона сподівається змобілізувати голандських, бельгійських, данських і інших фермерів для рільничих робіт на окупованих територіях Росії.

Статті, що наступили по цій розмові, роз'яснили, що цих фермерських робітників кличуться на окуповані території Росії не як простих робітників, а як майбутніх менеджерів фермерських робіт. Вони будуть побирати місячні пенсії. "Простими" робітниками, мовляв, будуть "російські робітники".

Як бачимо, цей апель нацистського уряду промовляв до бажання добрих заріbkів з одного боку та до бажання вивищатися понад інших, з другого. Та видно ще й це видатися не вистарчалним, коли німецький уряд потім промовляв до амбіцій голандських фермерів: "Німеччина віддала широкі простори західної Росії до розпорядності інтензивної управи голандських фермерів. Німеччина чується зобов'язаною визискувати ці бувші російські землі для добра європейських народів. Це значить, що Німеччина не повинна цю роботу сповняти сама; всі європейські народи повинні з нею співпрацювати."

З організаційного боку цієї справи замітно, що всі зиски з рільничого визиску "західних російських територій" мають іти в руки Східно-німецької Рільничої Спільки". При тому голандських і інших фермерів, що фігурують як менеджери, називаються офіційно колоністами. З опису їх влади виходить, що вони були би не стільки наглядачами рільних праць, скільки справжніми власниками рільничих рабів з місцевого населення.

Наконець усе це підпущено ще й типічним нацистським сосом. Мовляв, "Німеччина в зброї хоронить Європу від большевизму. Найменше, чого вона може ждати від краі, котрі є так захоплені, це те, що їх робітники допоможуть, на скільки їх сил стати, для добуття повної перемоги". Ця пригода на німецьке воювання певно припадає голандським фермерам, що їх панування на сході Європи, за плянами нацистського уряду, має тривати лише до часу, як німецький фермер не скине зо себе військового уніформу.

Іван Вазов.

Нове Переселення

— І Сопотові вічна пам'ять. А тепер куди? Всі втікають перед Сулейманом. Одні скриваються у Севлеві, другі в Дренові, інші в Тирнові. Ми з жінкою до Єлени. Юрба-втікачів, метушня війська. Нема хліба. Погорільці вмирають сотками на тиф. Та, слава Богу, там були ми безпечні перед турками. Взятися ми за нову роботу. Смажили кремплі на вулиці. Люди — багато їдять. Незадовго зібрали ми трохи гроша. Прошло два чи три місяці — не тямлю — одної ночі счинився вереск, крик! — Що це? Турецькі війська напали! Святополк Мірський відмахнувся! І з дощу під ринву... Вставай, жінко! Знову втікай — ти знову голий!

Турки кинули небаром Єлену, та ми вже там не вернулися. Віджив жах у серці нашому. Не оповідаємо тобі, куди ми скиталися та скрива-

лися весь рік. Це дуже сумне. Всі раділи, Болгарія здобула незалежність, лише ми, змучені, перемирилися в нужду. В нашому сирітстві та самотині. Вкінці надумалися з жінкою вернутися у нашу Тракію. Також там не були чужі. Та куди? До Кісирі? Не хочу бачити її.

Однак моя жінка бажала того... Тому мандруємо до Кісирі. Це було страшно, брате, хати спалені, подвіря зарослі, прокляті Божий! Все, наче кладовище...

...Тому я сказав: Ювко! Тут не знамо місця! Я продав звалища, за що можна було, і ми забралися до Паводівку (Фидиополь). У Паводівку — була тоді Румелія — завдяки приятелям, дістав і дрібне заняття...

Помілю стали ми латати діри. Ах, Боже мій! Ми зачинали вже собі говорити, тут житимемо і тут померемо. Нема

Заважували і Заважують: Шляхотні Почування

Деякі цинічні критики наших братів в старім краю. Робили те саме американці інших народностей. Багато з них роблять це і нині, проте ніхто їм не закидає, що вони творять "державу в державі". В часі миру це можна було вповні робити. Щобільше, таке поступовання було згідливе з традицією своєрідного американського місіянізму, який подавав помічну руку не одному поневоленому народові.

Правда, з вибухом війни гуманізм мусить відійти на друге місце, а на перше приходять вирахований інтерес даної держави. Підчас миру, наприклад, було вповні дозволено, а навіть похвалено, коли хтось посилав харчі голодуючим людям в Європі, без огляду на їх національність.

Нині не вільно довести харчів навіть власним союзникам, коли ті союзники знаходяться під пиятою окупанта. Бо окупант харч цей відбере і сам ним накормиться. Подібне з іншими гуманітарними акціями. Отже підчас війни всі гуманітарні акції стають частинкою великої політичної акції.

Але того не було за мирних часів, коли деякі наші люди слали до Європи різні телеграми, прохаючи європейські потуги справедливо віднести до українського народу.

Чи журба про долю рідних братів в старім краю належить до шляхотних почувань? — це інша справа. Нині війна і підчас війни, зрозуміло, на першім місці мусить стояти одне одніське почування: рятувати свою власну батьківщину перед зверхньою небезпекою. Ми, американці українського походження, в цілому підчиняємось цьому воєнному закону. Та важко припустити, щоб в часі миру уважалося за негідне і шкідливе те почування, яке симпатизує з терпіннями своїх братів.

Чи може ті критики, які до сього десь спали, а тепер, нагло відставши великого розуму і передбачливості, скажуть, що симпатія з терпіннями навіть в часі миру це щось дурне, непотрібне, шкідливе? Хіба ми в мирних часах не чули з уст багатьох передових американців, що Америка не дуже тішиться тим елементом, що сюди приїждить виключно з матеріальних зглядів і не посилає в серці ніяких вищих ідеалів? Хіба сама Америка не є побудована на тих високих ідеалах, які сюди привезли перші американські іммігранти і яких вони твердо придержувались навіть серед цілковитих нових обставин? Як вигля-

дає чого боятися турків, бо то Болгарщина. І церква була, було де помолитися. — В голові тобі перевернулося, не треба було до нічого мішатися. — Запримітила Нягулева жінка, ставляючи склянки на столі.

— Ахто там тобі мішався жінко? Тоді так мені треба було політики, як і тепер. Знаю я добре, який ворог це справив — хай Бог народить йому.

А потім із сяючим лицем звернувся до мене та додав: — Півка має на думці злуку Румелії з Болгарією. Хтож того не хотів? І я радів разом із іншими, як ми вишйшли на стрічу князеві Олександрові... За ваше здоров'я! приятелю... Це старе вино, я ховаю його для чесних людей, таких як ви...

Кажуть: "Бери молодшу жінку, однак вино купи одне". Хай вам смакує... Одного дня приходить два жандарми. "Ходи з нами!" Іду до поліції... Що ж? "Ти, оповідаючи переховував у себе такого, якого влада шукала, поліція нашла його під якоюсь копицею! Ти є проти "злу-

ки", ти небезпечний, ти зрадник!" і таке інше говорили мені... Тай нумо на циганський візок, і з жандармами у Софію. В Софії змінили жандарма, а той допровадив мене до кордону в Цариброді та сказав:

— Тобі заборонено відтепер вертатися у Болгарію!

— Я прогнаний! Світ зачинився за мною. Іду пішки до Піроту. Там мимохіть стрінувся я з одним із наших. Це був Нягул Трухчев. Він поселився там давно, жилося йому добре, Боже благослови його душу, мій далекий свояк.

— Нягуле, — сказав до мене — забудь нашу Болгарію, там і за сто літ не буде спокою. Це вулькан. Я маю для тебе роботу в мой крамниці, треба мені вірного чоловіка, свій пригидиться, тут не маю нікого... Ходи зі мною, не будеш прощатися!... Я думав, думав — однак той чоловік таки добре говорить. Там у Румелії страшний заколот, зановідають переховувати у себе такого, якого влада шукала, поліція нашла його під якоюсь копицею! Ти є проти "злу-

знаю, що таке честь... Всяке зло за добро — подумав я собі. Зателеграфував жінці, що би продала все, як може, та хай приїде за мною до Піроту.

— А я, дурна, послухала тебе! Коби я була знала... Скільки то грошей видала я на це переселення — запримітила з усміхом Нягулиха, що підперлася об двері та радо слухала, що розповідав чоловік.

— Дай спокій тепер, Ювко: "Варене чи печене, а нам було призначене". І... жінка... приїхала. Я сказав: Тут поселимося. Болгарія мила, дуже мила! — Однак не дає мені куточка, де я міг би спочити на старі літа. Однак серце, братіку, боїлося... Та я не міг зробити інакше. "Буйлий глядять у прося, а ми перед себе". Та глупа війна невідомо де зродилася. Біля Германії сподівалися її, а в нас спалахнула. Куди лише звернуся, не маю спочинку... Міляні утік зпід Сливниці. Досі був він на болгарській землі, тепер болгарі є на сербській землі. Здобуємо Пірот. І хтож це не прощав мицан із хлібом і сіллю

на привітання болгарських військ? Нягул. — Ще не прийшов до розуму... Заключили мир, серби стали панамі в Піроті, то тепер ловить тих, хто кричав "ура!" та йшов на стрічу болгарському князеві. Зрадники! І мене в Паводівку назвали зрадником!... Нещасний мій свояк!... воєнний суд засудив його на шибеницю до двадцяти чотирьох годин! Вічна йому пам'ять... Я з жінкою плюну на все та горами й долами ночами діла до Софії... Ювко! Це переселення, коли воно було? Даруйте, пане, мушу поладити орудки там із тими людьми, Ювко є сама.

Я зворушений слухав у задумі Нягулового оповідання. Це безпечне переселення, з місця на місце, подобало на якийсь фаталізм. Наче на Вічного Жиди скитальця, доля клекала на Нягула: "Йди, йди, йди" і він йшов. Кожен крок, що його тоді зробила болгарська історія, зазначився для тих людей новим поселенням. І невдачі і дні щастя народу Нягул оплачував руїною та втечею. Я думав, що доля

Поготівля будуть їх займати в часі потреби.

В недалекому будучому буде велика потреба в лікарях та доглядачках хорих. Є по-боювання, що може збільшуватися брак як одних так і других. Тому здається більш розумним не призначати їх ні на які сталі місця, а тримати все під рукою та посылати туди й тоді, де йколи вони будуть потрібні.

Кожний має надію, що в Злучених Державах не буде ворожих летунських нападів, але більшість населення розуміє, що це може статися і тому необхідно приготуватися на кожний випадок. Багато осіб певно турбувались тим, що станеться з ними, якщо вони будуть ранені підчас летунських нападів, та де взяти грошей на шпиталь та на лікаря. Свідомість, що Дядько Сем заплакати за них має дати полешку. Між іншим, в Англії уряд також платить за лікування цивільних осіб, ранених підчас летунських нападів.

— (Фліс).

БОРІТЬБА З ПРОТИДЕРЖАВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Департамент справедливості береться гострійше до протидержавних елементів, без огляду на те, чи вони громадяни чи чужинці, які працюють в Злучених Державах.

Згідно з розпорядком генерального прокуратора Френсиса Бидела, почато справу відбирання громадянства по-верх 30 особам. Їх підозрівають, що вони були лояльними до держав "осі", коли склали присягу підчас одержання американського громадянства. Таких справ певно буде "кілька соток".

Особи, від яких відберуть громадянство, будуть інтерновані.

Процеси проти обвинувачених натуралізованих чужинців починаються на підставі заяв федеральних прокураторів перед натуралізаційними судами. Обвинувачений матиме 60 днів на відповідь. Судові рішення будуть винесені після представлення всіх доказів. Вина обвинуваченого має бути доказана понад усякий сумнів.

Подібне поступовання є неможливим у відношенні до туг роджених прихильників фашизму та до громадян, що сприяють ворогам Америки. Однак генеральний прокуратор дав до зрозуміння, що такі особи не будуть почувати себе надто безпечними. Вони можуть і будуть притягнені до відповідальності на інших о-зонах.

Військ? Нягул. — Ще не прийшов до розуму... Заклучили мир, серби стали панамі в Піроті, то тепер ловить тих, хто кричав "ура!" та йшов на стрічу болгарському князеві. Зрадники! І мене в Паводівку назвали зрадником!... Нещасний мій свояк!... воєнний суд засудив його на шибеницю до двадцяти чотирьох годин! Вічна йому пам'ять... Я з жінкою плюну на все та горами й долами ночами діла до Софії... Ювко! Це переселення, коли воно було? Даруйте, пане, мушу поладити орудки там із тими людьми, Ювко є сама.

Я зворушений слухав у задумі Нягулового оповідання. Це безпечне переселення, з місця на місце, подобало на якийсь фаталізм. Наче на Вічного Жиди скитальця, доля клекала на Нягула: "Йди, йди, йди" і він йшов. Кожен крок, що його тоді зробила болгарська історія, зазначився для тих людей новим поселенням. І невдачі і дні щастя народу Нягул оплачував руїною та втечею. Я думав, що доля

(Докінчення на стор. 4)

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПІД ДИКТАТУРОЮ

Прийшла з Бразилії газета з наголовком: O LAVRADOR. У газеті нема ні слова по українськи.

Під наголовком написано: Director: Dr. Waldemiro Mazurechen. Gerente: Nicolau Gadowskei. З цього можна догадатися, що український часопис „Хлібороб“, що час від часу сказав тихе, незле слово за вождівську систему, від котрої тепер терпить.

СВ. ВТІК

Догадуються, що Тідо, один з трьох провідників націоналістичної партії коломни в Бразилії, котрий десь пропав без вісті, втік до Аргентини.

Це щось якби прихильник демократії втік з Німеччини до Віші.

ЯК ШЕ БАБА ДІВКОЮ БУЛА

„Amerikansky russky viestnik,“ „organ Greko Kaitoliceskaho Sojedinenija v S. S. A. i cerkovnych i narodnych sprav,“ печатає „експозе“ Григорія Жатковича, губернатора Підкарпатської Русі, до президента й уряду чесько-словацької республіки, видно написане в 1921. році.

Як каже той часопис, „експозе“ видане було за „добровільною ціною \$1.00,“ а „добро-вольну“ ціну малоса повернути на фонд визволення Підкарпатської Русі.

Не зовсім ясно, куди її мали визволити, бідну Підкарпатську Русь, і що це намірене в 1921. році визволення має з нинішнім моментом. Хіба що ціль та сама, що заставляла стару бабуню сповідатися зо свого вчинку через тринадцять літ за рядом: „І сповідалася з того, егомось, і покуту відправляла, але так приємно згадується...“

НЕ ДОСИТЬ, ЩО В СОЛОМІ ЛЕЖИТЬ, ЩЕ Й ШЕЛЕСТИТЬ

Перед міський суд у Нью-Йорку, у стейті Нью-Йорк, поставлено оного паню Бекер, німецьку громадянку, за те, що вона не виконала міського закону про поведінку підчас „блекавту“.

Поліцай, що її поставив на суд, посвідчив, що підчас пробного „блекавту“, зарядженого міським урядом, обвинувачена відмовлялася послухати приказу поліцай й „рейдових сторожів“ погасити в хаті світло.

Воца відій думала, що як Гітлерова громадянка вона не має обов'язку слухати американських законів.

Як пані Бекер стане відбувати 90-денну кару в'язниці, вона може найде час подумати й про те, що зробив би їй так німецький уряд зараз по першій її непослузі.

ТЕПЕР ПЕВНО НЕ ДУРНИЦЯ

Поліцаєві, що її закликав загасити світло, пані Бекер говорила, що вона в „блекавт“ не вірить: це чистий нонсенс.

Тепер, наложивши на неї кару 50 доларів готівкою й 90 днів арештом, суддя міг спитатися паню Бекер: „Чи ви ще далі думаєте, що закон американського міста про „блекавт“ це нонсенс?“

Міг її американський суддя сказати те, що сказав колись німецький суддя свідкові, котрому перед записанням вичитав лекцію про вагу присяги. „Пане суддусю, перервав свідок, „я в Бога не вірю“.

„А в криміналі віриш?“ спитався суддя.

„Вірю.“

„То вистарчить!“

КОЖНИЙ СВДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Домашній Фронт

Ми виграємо що війну тому, що ми працюємо всі разом; тому, що залишили всі розко-дження й сварки мирного часу; тому, що ми перейняли почуття, яке мають наші воїни демократичного фронту по ці-лім світі — почуттям жертвенності.

Це почуття виявили на ділі робітники й заряд „Доглер Дай Кестінг Ко.“ Батавія, Н. Й. Вони видали перших героїв продукційного фронту Американської Воєнно-Продукційної Кампанії.

Невелика ріка Тонаванда розлялася весняною повінню, лавою насунулась на фабрику загрожуючи зруйнуванням матеріалів і машинерії. Робітники й заряд виграли й ді-стали призначення від голови Ради Воєнної Продукції Дональда М. Нелсона.

Продукційна кампанія посу-вається вперед. Вже більше як 100 фабрик повідомили про організування комітетів, в яких робітництво й заряд раз-зом плянують, як збільшити продукцію. Інші фабрики, які самі почали продукційну кам-панію, дають їм вказівки від-носно збільшення бодай на 25 відсотків виробництва зброї, тенків, літаків та кораблів в 1942 році.

Америка потребує все біль-ше воїнів для продукційної армії, яка є опорою боевої армії. Велику частину воїнів продукційної армії складають жінки Відділу постачання праці при Раді Воєнної Про-дукції припускає, що 4,000,000 жінок буде зайнято у воєнній продукції на кінець наступно-го року. Майже в шість разів більше ніж працює тепер.

Комітет Справедливого При-няття на Працю, установлений президентом, подає, що де-партамент флоту має тепер подвійну кількість кольоро-вих робітників, ніж він мав останнього жовтня. Завдан-ням комітету є: дбати, щоб з кожною льоальною особою поводились однаково при найманні на працю, без огля-ду на місце народження, ко-льор шкіри чи релігійне віру-вання.

Кожний тепер розуміє, чо-му є брак річей для цивільно-го життє. Кожний знає, що причина полягає в тім, що ма-теріали, з яких вироблялись шовільні речі, тепер є кон-че потрібні для воєнної продук-ції, та ще-тому, що вороги ві-дрізували нас від деяких наших джерел.

Але кожний має право спо-діватися, що брак річей не по-тягнеться за собою надто високих цін. Тому Бюро Адміністрації Цін встановило максимальні ціни дрібного продажу на та-

кі домашні предмети: на ме-ханічні холодильники, висса-вачі порохів і додаткові до них частини, печі до ogrіван-ня й варення, газові печі, ра-діо та фонографи. Досі було встановлено сталі ціни тільки на авто, гумові опони та — в 19 стейтах і Дистрикті Колом-бія — на газоліну. Також встановлено максимальні ціни на машинки до писання, але оскільки вони будуть прода-ватися по картам, це не має великого значіння для пере-сичних людей.

В квітні буде видана певна кількість гуми для направок гумових опон мотористам класі Бі (якщо ви їдете до вашої воєнної - продукційної праці, ви правдоподібно по-пали до цієї класі), але Бюро Адміністрації Цін попереджає, що то буде майже цілком пе-рероблена гума. Якщо ваші о-пони направлені тою гумою, уважайте, аби їхали зі швид-кістю не більше 35 миль на годину. Навіть з малою швид-кістю ці опони можуть служи-ти не більше як на 5,000 миль. Правдоподібно навіть менше, якщо не будете добре уважа-ти. Також слідкуйте за батари-ями, бо вони беруть багато матеріалу, так потрібного для війни.

Бюро Оборонної Транспор-тації працює над пляном, згід-но з яким фермери мають спільно вживати свої вантажні авто, як везуть продукти на ринок. Це спричиниться до збереження на довше гумових опон та самих авт.

Рада Воєнної Продукції кількома новими наказами зменшила продукцію, ще кіль-кох предметів мирного часу, а тим самим збільшила кіль-кість воєнних річей. Зменшено лдвічі кількість чаю в прода-жу, щоб було хоч трохи чаю для кожного.

Рада Воєнної Продукції взяла під контроль всі до-ставки понад 50 фунтів місяч-но гліцерину, бо її вживаєть-ся для різних воєнних цілей, а наші британські союзники виробляють з неї найважливі-ші вибухові речі, бездимних по-рох... Буде менше виробляти-ся машин до кошення трави по-садах та коло дому й тим за-ощадиться 45,000 тон заліза й сталі... Рада обмежила вжи-вання заліза та сталі для мо-гильних склепів щоб заоща-дити приблизно 50,000 тон... Заборонено вживання інших, ніж золоту і срібло, металів... Щоб в час війни не нехтувати й малим, зменшено лдвічі вживання заліза й сталі на ви-ріб шпильок для сколювання паперів, дрібних цвяхів та інших канцелярських річей... Наказано краєвий перепис „грубого діаманту“, що вжи-вається в індустріальних зна-рядках... Упростивши спосіб направлення радіейторів, во-допроводних та каналізацій-них рур, збережеться більше як 1,000,000 фунтів міді, 12,500 тон заліза та 500 тон мосяжу... Відділ споживачів при Бюрі Адміністрації Цін звертається до господарів, аби заощаджу-вали електрику і газ при ва-ренні. „Буде менше вовни на покривала, щоб було більше для наших воїнів і моряків... Менше металю також на сто-ячі, столові та ліжкові ля-пи... Виріб ножів до гоління також обмежено, але все це буде приблизно один ніж на тиждень для кожного доро-гого чоловіка, — це є майже пересична потреба.

Від Редакції: П. Казіс Віді-кавказ родився перед 63-ма роками в Ковні, Литва. По-смерти свого батька мусів сам думати про себе вже в ран-ньому віці. Тому не міг набути систематичної освіти. Та маю-чи великий природний дар та інтелекцію, він пляхом са-мообразування здобув собі належне знання та став пись-менником і журналістом. Пер-ші свої твори почав друкую-ти ще перед 38-ми роками в польській газеті в Ді-троїт, Міш. Відтак писав бага-то тільки по литовськи, пере-важно статті та короткі опові-дання. По світовій війні пи-сав до різних американських і чужих журналів ось як ве-дення кращої праці щодо „Ворлд сейлсмен“ (видава-вся в кількох мовах), а ви-мадянами своєї національ-но-вчивши есперантську мову, сті. Також плянується масо-писав і на цій мові, а його ре-чів здвиг, чи парадусіх на-ціо-нальних груп міста Нью-Йорку. Однак буде добре, як сав він і далі пише пригідні перед таким здвигом наш ко-вірші також і в англійській

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Вшанували нашого литовського приятеля — К. Відікавказ.

Казіс і Марія Відікавказ

Недавно гурток філядель-фійських литовців влаштував вечірче свято ювілейне при-няття для п-ства Казіса і Марії Віді-кавказ з нагоди 40-літнього по-буту та літературної публі-цистичної діяльності п. К. Віді-кавказ. При цій нагоді пере-д генеральним консулом Литви, п. Понас Будрис, вручив п. Віді-кавказови Хрест Ордену Ли-царів Великого Кунгаса Геди-міна в подяку за його безко-ристу працю пером для Лит-ви та литовської справи за-кордоном.

Тепер саме мине корок літ, коли до Америки прибув п. Казіс Відікавказ. В тому ча-сі не переставав працювати як литовський ідеаліст та патрі-от. Писав численні статті до різних американських, литов-ських, українських, польських журналів і газет, популяризу-вав національно-державні стремління литовського наро-ду. Ось що про нього сказав п. Нікодемас Куліс, музик та едактор Об'єднання Литовсь-ких Музиків „Музикос Зініос“: „Ви є чоловіком невичерпаної енергії. Працюєте й пишете багато, хоч за це не одержу-єте жадної винагороди. Лит-овський народ виписує Ваше ім'я до своєї історії золотими буквами“.

З цієї нагоди хочемо подати до відома теж і українській публіці згадку про цю працю п. Відікавказ, бо він є щирим та сердечним приятелем українського народу та його слушних змагань до волі. По-дали: К. Дрижа, Ф. Пукас і К. Задейка.

Від Редакції: П. Казіс Віді-кавказ родився перед 63-ма роками в Ковні, Литва. По-смерти свого батька мусів сам думати про себе вже в ран-ньому віці. Тому не міг набути систематичної освіти. Та маю-чи великий природний дар та інтелекцію, він пляхом са-мообразування здобув собі належне знання та став пись-менником і журналістом. Пер-ші свої твори почав друкую-ти ще перед 38-ми роками в польській газеті в Ді-троїт, Міш. Відтак писав бага-то тільки по литовськи, пере-важно статті та короткі опові-дання. По світовій війні пи-сав до різних американських і чужих журналів ось як ве-дення кращої праці щодо „Ворлд сейлсмен“ (видава-вся в кількох мовах), а ви-мадянами своєї національ-но-вчивши есперантську мову, сті. Також плянується масо-писав і на цій мові, а його ре-чів здвиг, чи парадусіх на-ціо-нальних груп міста Нью-Йорку. Однак буде добре, як сав він і далі пише пригідні перед таким здвигом наш ко-вірші також і в англійській

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Ньюйорські українці пригото-вляються до закупу Воєнних Бондів.

Дня 1-го квітня відбулось у приміщенні Українського Де-мократичного Клубу засідан-ня Українсько-Американсько-го Виконавчого Комітету в справі агітації за купном Воєн-них Штатських Бондів.

Стенан Ярема, есемблімен 8-го виборчого дистрикту, я-кий є головою Української Дивізії при департаменті скарбу, відкрив і переводив засідання.

Перше всього він заявив, що на припорушення зборів, що відбулись 13-го березня, як і в порозумінні з проводом різних груп та організацій він підібрав 15 людей до Ви-конавчого Комітету. В коміте-ті є заступлені ньюйорські від-діли головніших запомогових організацій, організацій Сою-зу Українців, Ліги Американсь-ких Українців, католицькі і православні парохії й інші ор-ганізації.

С. Ярема познайомив при-сутніх з діяльністю департа-менту скарбу щодо продажі бондів, як і з тим, що можуть зробити українські організації в цій справі.

Дотепер вже деякі націо-нальні групи в Нью-Йорку від-віли масові зібрання в справі проведення кращої праці щодо бондів, як і з тим, що можуть зробити українські організації в цій справі. Дотепер вже деякі націо-нальні групи в Нью-Йорку від-віли масові зібрання в справі проведення кращої праці щодо бондів, як і з тим, що можуть зробити українські організації в цій справі.

масове віче, на яке треба за-просити всіх українців міста Нью-Йорку. С. Ярема також заявив, що за допомогою де-партаменту скарбу комітет може послугуватись радіо-програмою для кращої ве-дення своєї праці.

По короткій обміні думок, рішено відбутися масове віче. Рішено розглянути можли-вості використання радіа для проведення кращої агітації щодо праці комітету прода-вання бондів.

На засіданні роздано реє-страційні картки для всіх ор-ганізацій. Проситься урядни-ків всіх організацій провести реєстрацію своїх членів, збо-вити це віче якнайбільш вели-ким. В скорому комітет под-асть до відома ширшому за-галови, в яким порядку віче відбудеться.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Культурний виступ.

Недавно згадували ми про прекрасний спів церковного хору при укр. кат. церкві св. Юрія, що співав у катедрі св. Патрика під проводом п. Т. Онуфрика. А тепер українська пісня може радуватись в Нью-Йорку новим здобутком. Хто був між 7,200 учасниками великої відправи, влаштова-ної у Великодню неділю Феде-рацією Церков Великого Нью-Йорку у Редіо Сіті Мюзік не могла бути поміщена „у Гол, тому певно радувалось серце, коли проповідник д-р „Свобода“ не вийшла. Спіз-Р. В. Сірлі заповів, що тепер

АВСТРАЛІЙЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ДОСТАВИ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК

АМЕРИКАНСЬКА ВІЙСЬКО-ВА КВАТИРА (Австралія). — Аліантська Рада Постачання відбула свої наради в справі заосмотрення американських військ у всі потрібні матерія-ли та харчі. Австралійський міністер постачання заявив, що в цій справі вироблено вже пляни, які негайно поч-нуть переводити в життя. На засіданні згаданої Ради був також ген. Доглас МекАртур та численні інші американські військові та спеціалісти.

буде програма відправи пере-дана через радіо по цілому світі й зачнется співом укра-їнських зєдинених хорів з укр. церков: протест. в Нью-Йорку, прав. в Нью-Йорку і пресв. в Нью-Йорку. Усі три хори ви-ступили під проводом проф. Юрія Кириченка. В обєд-нанім хорі було 85 україн-ської молоді, що виступила в українських строях. Ньюйорсь-ка преса подала перед висту-пом і по ній гарні звідомен-ня враз з фотографіями хору. Між іншим була велика фото-графія в Нью-Йорк Таймс. Во-скресні пісні, відспівані хо-ром, випали дуже гарно. Хор Юрія, що співав у катедрі св. Патрика під проводом п. Т. Онуфрика. А тепер українська пісня може радуватись в Нью-Йорку новим здобутком. Хто був між 7,200 учасниками великої відправи, влаштова-ної у Великодню неділю Феде-рацією Церков Великого Нью-Йорку у Редіо Сіті Мюзік не могла бути поміщена „у Гол, тому певно радувалось серце, коли проповідник д-р „Свобода“ не вийшла. Спіз-Р. В. Сірлі заповів, що тепер

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Р., Нью-Йорк. — Стаття не могла бути поміщена „у Гол, тому певно радувалось серце, коли проповідник д-р „Свобода“ не вийшла. Спіз-Р. В. Сірлі заповів, що тепер

ВЕСНЯНА СИТУАЦІЯ НА ФРОНТІ. Як весна наступає на російсько-німецькі боеві лінії, всі дожидають нової німецької офензиви. Тимчасом російські донесення го-ворять, що Росія кинула на лінії мільон нових резерв. Карта показує, коли в котрій околиці починаються весняні розтопи.

ЧИ МАЄТЕ ВЖЕ

книжку Проф. Юрія Вернадського

БОНДАН

Hetman of Ukraine

що описує Україну в часи великих суспільних і національних переворотів?

